

OPINIA NR 28/2024 PREZYDENTA MIASTA KRAKOWA Z DNIA 3 lipca 2024 r.

dotycząca projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego dotyczącego udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania – druk nr 140.

Na podstawie § 30 ust. 4 pkt 4 Statutu Miasta Krakowa stanowiącego załącznik do uchwały nr XLVIII/435/96 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 kwietnia 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2019 r., poz. 7074, z 2020 r., poz. 919) postanawia się, co następuje:

Opiniuje się **negatywnie** projekt uchwały wniesiony przez Klub Radnych Prawo i Sprawiedliwość w sprawie zmiany uchwały Nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego dotyczącego udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania - druk nr 140.

UZASADNIENIE

Miasto Kraków w ramach realizacji zadań, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.), celem wsparcia osób w trudnej sytuacji życiowej m.in. udziela pomocy w zakresie dożywiania. Pomoc w postaci posiłku oraz świadczenie w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności są realizowane w oparciu o przepisy ww. ustawy oraz uchwały nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego dotyczącego udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania (z późn. zm.).

Pomoc w ramach programu osłonowego przyznawana jest w formie posiłku bez obowiązku zwrotu wydatków na udzielone świadczenie, jeżeli dochód na osobę nie przekracza kwoty 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 552 zł netto, a w przypadku rodziny 1 200 zł netto na osobę). Natomiast w przypadku dzieci i uczniów korzystających ze zbiorowego żywienia w szkole, przedszkolu lub żłobku, których dochód na osobę w rodzinie jest wyższy niż 200%, lecz nie przekracza 250% kryterium, pomoc w formie posiłku przysługuje już pod warunkiem zwrotu 50% wydatków na udzielone świadczenie.

Dodatkowo w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko korzystające z zajęć w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole lub przedszkolu wyraża chęć zjedzenia posiłku, dyrektor szkoły lub przedszkola udziela pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie o tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Przyznanie pomocy, o której mowa powyżej, ma charakter doraźny i nie wymaga wydania przez MOPS decyzji administracyjnej oraz przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego. Liczba dzieci i uczniów, którym udzielana jest pomoc na podstawie informacji dyrektora szkoły, nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci otrzymujących posiłek w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w poprzednim miesiącu kalendarzowym w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności, jeżeli dochód na osobę lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200 % kwoty kryterium dochodowego.

W związku z uchwałą Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028 Gmina Miejska Kraków otrzymuje dotację w wysokości do 60% kosztów realizacji zadania (przyznanie posiłku, zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku osobom, których dochód nie przekracza 200 % kryterium dochodowego). Warunkiem otrzymania dofinansowania jest zapewnienie wkładu własnego ze środków własnych gminy w wysokości nie mniej niż 40% kosztów realizacji zadania. Dofinansowanie może zostać zwiększone do 80% kosztów realizacji zadania, jeżeli gmina jednocześnie spełnia wymienione niżej warunki:

- zapewnia we wszystkich punktach na terenie gmin biorących udział w programie (których organem prowadzącym jest beneficjent dotacji) dzieciom i młodzieży zakwalifikowanym do pomocy w ramach programu, w dni nauki w szkole, możliwość skorzystania z przynajmniej jednego gorącego posiłku,
- na dzień ustalania dotacji, poziom bezrobocia w powiecie, na terenie którego położona jest gmina – jest wyższy niż wskazana przez wojewodę stopa bezrobocia i „wskaźnik – G2” jest nie wyższy niż określony przez wojewodę.

Gmina Miejska Kraków nie spełnia narzuconych przez Wojewodę wskaźników otrzymania dofinansowania na wyższym poziomie i dotacja otrzymywana przez Kraków wynosi maksymalnie 60% kosztów realizacji zadania.

Dotacja z budżetu Państwa przyznawana jest corocznie w częściach. Pierwsza część wprowadzana do budżetu na kolejny rok oscyluje w wysokości 45% złożonego przez Miasto Kraków zapotrzebowania. Kolejne zwiększenia dotacji mają miejsce wraz z uruchamianiem przez rząd rezerw celowych w czerwcu i sierpniu każdego roku. W bieżącym roku Kraków oczekuje na dotację z budżetu Państwa na realizację programu dożywianie w wysokości 5 mln zł. Nadmieniam, że w ubiegłym roku przyznana dotacja była o ponad 1 mln niższa niż zgłoszona - środki te musiały zostać zabezpieczone ze środków własnych Gminy.

Koszt realizacji programu w 2023 r. wyniósł ponad 26,3 mln zł. W latach wcześniejszych kształtował się na poziomie około 22,5 mln zł. Szacowne potrzeby na realizację programu w 2024 r. wynoszą ponad 26 mln zł. Nakłady poniesione na realizację programu dożywiania w latach 2018–2023 przedstawia poniższa tabela:

Rok	Pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku (w zł)	Pomoc w formie posiłku (w zł)	łączna wartość udzielonej pomocy		
			Środki własne gminy (w zł)	Dotacja budżetu Państwa (w zł)	Razem (w zł)
2018	14 341 816	8 168 387	10 560 203	11 950 000	22 510 203
2019	14 446 676	8 076 829	10 523 505	12 000 000	22 523 505
2020	16 878 548	5 371 411	10 209 959	12 040 000	22 249 959
2021	16 305 283	6 379 809	10 405 092	12 280 000	22 685 092
2022	15 408 323	7 112 845	10 601 077	11 920 000	22 521 077
2023	18 643 774	7 724 308	12 162 108	14 205 974	26 368 082

Znaczący wzrost kosztów realizacji programu w 2023 r. związany był ze zmianą uchwały nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa polegającą na zwiększeniu kryteriów dochodowych uprawniających do pomocy w ramach programu ze 150% do 200% kryterium dochodowego w przypadku zasiłków celowych na żywność. Natomiast w przypadku posiłków dla pozostałych

osób odstąpiono od zwrotu 25% kosztu posiłku w przypadku osób z kryterium dochodowym pomiędzy 150% a 200%. Zmiana uchwały nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. była uzasadniona zmianą uchwały Rady Ministrów, która od stycznia 2023 r. pozwalała na możliwość dofinansowania z budżetu Państwa wydatków dla osób do 200% kryterium dochodowego.

Przyjęcie proponowanego projektu uchwały w całości obciążałoby znacząco budżet Gminy Miejskiej Kraków. W 2024 r. szacowany koszt zwiększenia wydatków z budżetu Gminy Miejskiej Kraków wyniósłby około 1,5 mln zł (przy założeniu pięciomiesięcznego okresu obowiązywania uchwały), a w kolejnych latach byłby znacznie wyższy. Nadmieniam, że od stycznia 2025 r. wzrosną kryteria dochodowe w pomocy społecznej. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przedstawiło propozycję, aby dla osoby samotnie gospodarującej kryterium wynosiło 1 010 zł, a dla osoby w rodzinie – 823 zł. Jest to wzrost odpowiednio o 30% i 37%. Proponowana zmiana uchwały pozwalałaby na obejmowanie pomocą w postaci posiłków lub zasiłków celowych na żywność osób z dochodem netto do 2 525 zł w przypadku osób samotnie gospodarujących oraz do 2 057,50 zł na osobę w rodzinie.

Osoby, których dochód jest wyższy niż 200% kryterium dochodowego nie są pozostawione bez pomocy i mają możliwość otrzymania pomocy żywnościowej poza programem osłonowym dotyczącym udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania. W szczególnie uzasadnionych przypadkach rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy na zaspokojenie potrzeb żywnościowych w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. W 2023 r. na pomoc w zakresie dożywiania poza programem osłonowym wydatkowano kwotę 344 525 zł. Pomoc ta realizowana była w postaci zasiłków celowych przyznawanych gospodarstwom domowym nieobjętym programem osłonowym w ramach dożywiania z powodu przekroczenia kryterium dochodowego oraz gospodarstwom objętym programem, a wymagającym dodatkowego wsparcia.

Należy podkreślić, że osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, niezależnie od pomocy w formie dożywiania, mogą ubiegać się także o inne świadczenia określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o *pomocy społecznej*, w tym takie jak zasiłek okresowy czy zasiłek celowy na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, co nie jest bez znaczenia w kontekście oceny poziomu dostępnego wsparcia.

Dodatkowo na terenie Krakowa realizowana jest pomoc żywnościowa dla osób potrzebujących w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (FEPŻ). Do tej pomocy kwalifikują się osoby, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i osiągają dochody nieprzekraczające 265% kryterium dochodowego z ustawy o *pomocy społecznej*, tj. 2 056,40 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz 1 590,00 zł w przypadku osoby w rodzinie. Głównym celem programu jest udzielenie wsparcia osobom potrzebującym poprzez cykliczne udzielanie pomocy w formie paczek żywnościowych oraz umożliwienie udziału w bezpłatnych szkoleniach i warsztatach dotyczących m.in. przygotowywania posiłków, dietytyki i zdrowego żywienia, zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności. W ramach Podprogramu zaplanowano wydawanie następujących produktów:

- artykuły warzywne i owocowe (groszek z marchewką, koncentrat pomidorowy, dżem truskawkowy),
- artykuły skrobiowe (makaron, mąka pszenna, kasza jęczmienna, płatki owsiane, herbatniki, kawa zbożowa),

- artykuły mleczne (mleko UHT, ser),
- artykuły mięsne (konserwy mięsne i rybne, pasztet),
- a także cukier, olej rzepakowy i dania gotowe typu fasolka po bretońsku.

Warunkiem skorzystania z pomocy żywnościowej w ramach aktualnie realizowanego Podprogramu jest otrzymanie skierowania z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, które wydawane jest na podstawie oświadczenia o dochodach z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku.

Ponadto należy także zauważyć, że projekt uchwały przewiduje zmiany w § 5, a nie wprowadza ich w § 4. Powoduje to sytuację, w której dzieci i uczniowie z rodzin, w których dochód kształtuje się pomiędzy 200% a 250 % kwoty kryterium dochodowego, ponosiłyby nadal częściową odpłatność za posiłek, podczas gdy inne osoby spełniające to kryterium nie ponosiłyby żadnych wydatków. Dlatego też konsekwentnie należałoby rozważyć wprowadzenie zmiany również w § 4 poprzez wskazanie, że „Pomoc w formie posiłku przysługuje osobom, o których mowa w § 2 ust. 3 pkt 1 i 2, dla których dożywianie realizowane jest w ramach zbiorowego żywienia odpowiednio w żłobku, przedszkolu lub szkole bez obowiązku zwrotu wydatków na udzielone świadczenie, gdy dochód na osobę lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 250 % kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, zwanym dalej „kryterium dochodowym”.” Taka regulacja również powodowałaby konieczność ponoszenia wydatków ze środków własnych Gminy.

Mając na względzie wskazane możliwości otrzymania pomocy przez osoby potrzebujące pomocy oraz obciążenie budżetu Gminy Miejskiej Kraków kosztami proponowanej zmiany uchwały, negatywnie opiniuję projekt uchwały Rady Miasta Krakowa według druku nr 140.